

Skörd av potatis 2017

Preliminära uppgifter

Production of potatoes in 2017
Preliminary results

I korta drag

Höstregnen gjorde att all potatis inte kunde skördas

Den svenska skörden av matpotatis beräknas till 528 000 ton år 2017. Årets totalskörd är 4,4 % lägre än 2016 år och 3,4 % lägre än femårsgenomsnittet. Det innebär en totalskördenivå på samma låga nivå som åren 2006, 2007 och 2015.

Fyra län dominerar odlingen av matpotatis: Skåne, Hallands, Västra Götalands och Östergötlands län. Tillsammans står de i år för 77 % av landets totala matpotatisskörd.

Skörden av stärkelsepotatis fortsätter att öka

Den främsta orsaken till den ökade totalskörden för stärkelsepotatis är att arealen ökat. Arealen stärkelsepotatis ökade med 600 hektar eller 8,7 % från 2016 och uppgår 2017 till 7 480 hektar.

Potatis för stärkelse odlas främst i Skåne, Blekinge och Kalmar län. Hektarskörden beräknas till 44 100 kilo per hektar. Den totala skörden beräknas till 330 000 ton, vilket är 6,4 % mer än 2016. Statistiken redovisas inklusive odlingar avsedda för utsädesproduktion. Matpotatis som kan komma att levereras för användning till stärkelseproduktion ingår inte här utan redovisas som matpotatis.

Stora obärgade arealer

Obärgade arealer för matpotatis beräknas för landet som helhet uppgå till 630 hektar (3,7 %). De största obärgade arealerna redovisas i Hallands och Skåne län, med 230 respektive 160 hektar obärgade. Gotlands och Norrbottens län har 70 respektive 50 hektar obärgat. Många odlare har i år fått lämna mindre delar av fälten obärgade, men det finns också odlare som tvingats lämna stora arealer obärgade. Enskilda brukare har drabbats hårt. För potatis för stärkelse beräknas 180 hektar eller 2,3 % av arealen vara obärgad på riksnivå. De obärgade arealerna finns främst i Skåne och Blekinge län, som drabbades av regn innan skördearbetet hunnit avslutas.

Gunnel Wahlstedt, SCB, tfn 010-479 62 45, gunnel.wahlstedt@scb.se

Statistiken har producerats av SCB på uppdrag av Jordbruksverket, som ansvarar för officiell statistik inom området.

ISSN 1654-4242 Serie JO – Jord- och skogsbruk, fiske. Utkom den 7 december 2017.

URN:NBN:SE:SCB-2017-JO17SM1701_pdf.

Tidigare publicering: Se avsnittet Fakta om statistiken.

Utgivare av Statistiska meddelanden är Helen Stoye, SCB.

Innehåll

Statistiken med kommentarer	3
Arealen matpotatis minskade med drygt 200 hektar	3
Arealen stärkelsepotatis ökade med 600 hektar	3
Hektarskoriden av matpotatis i nivå med föregående år	4
Östergötlands län har den högsta hektarskoriden	4
Drygt 16 % av arealen är färskpotatis	5
Totala matpotatisskoriden i nivå med femårsgenomsnittet	5
Hektarskoriden av potatis för stärkelse högst i Kalmar län	5
Hög totalskörd av potatis för stärkelse	6
Stora obärgade arealer	7
Tabeller	9
Teckenförklaring	9
1. Matpotatis. Preliminära resultat 2017	10
2. Potatis för stärkelse. Preliminära resultat 2017	11
3. Potatis. Obärgad areal. Preliminära resultat 2017	12
Fakta om statistiken	13
Detta omfattar statistiken	13
Definitioner och förklaringar	13
Så görs statistiken	14
Statistikens tillförlitlighet	14
Bra att veta	15
In English	16
Summary	16
List of tables	16
List of terms	17

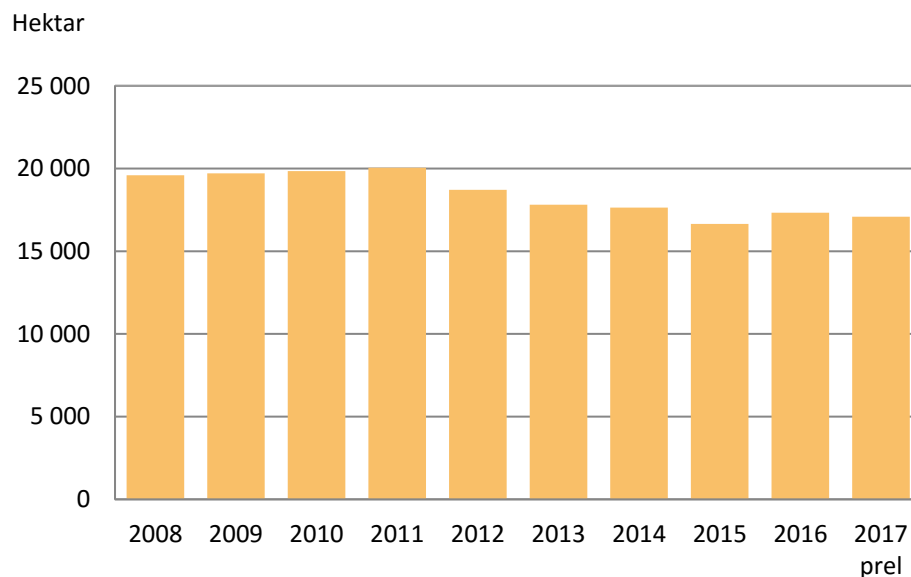
Statistiken med kommentarer

Arealen matpotatis minskade med drygt 200 hektar

Arealen matpotatis, som används för beräkning av totalskördar, uppgick år 2017 på riksnivå till 17 090 hektar. Det är en minskning med 240 hektar eller 1,4 % jämfört med föregående års slutliga statistik. Det är samtidigt 440 hektar mer än 2015 års matpotatisareal som var den lägsta arealen som redovisats ditintills. Arealminskningen mätt i hektar var allra störst i Skåne och Västra Götalands län. I dessa län minskade arealen med 220 respektive 120 hektar. I Dalarnas och Västerbottens län minskade arealen med omkring 40 hektar vardera och i Uppsala och Gotlands län uppgick arealminskningen till omkring 30 hektar vardera. I Östergötlands län ökade däremot arealen med 170 hektar och i Kalmar län ökade arealen med cirka 30 hektar. Övriga län hade arealförändringar som var mindre än 20 hektar jämfört med 2016. Skörd från kolonilotter, trädgårdsland med mera ingår inte i föreliggande statistik.

I början av 1980-talet odlades uppemot 30 000 hektar matpotatis årligen. Fram till år 2006 minskade arealen med omkring 10 000 hektar. Åren 2006–2011 var odlingsarealen tämligen konstant och uppgick till omkring 20 000 hektar årligen. Efter 2011 har arealen fortsatt minska fram till och med 2015 då endast 16 650 hektar matpotatis odlades. Under 2016 skedde en viss återhämtning och arealen ökade uppemot 700 hektar. Arealen 2017 är den näst lägsta som redovisats hittills, se Figur A.

Figur A. Matpotatis. Arealer 2008–2017

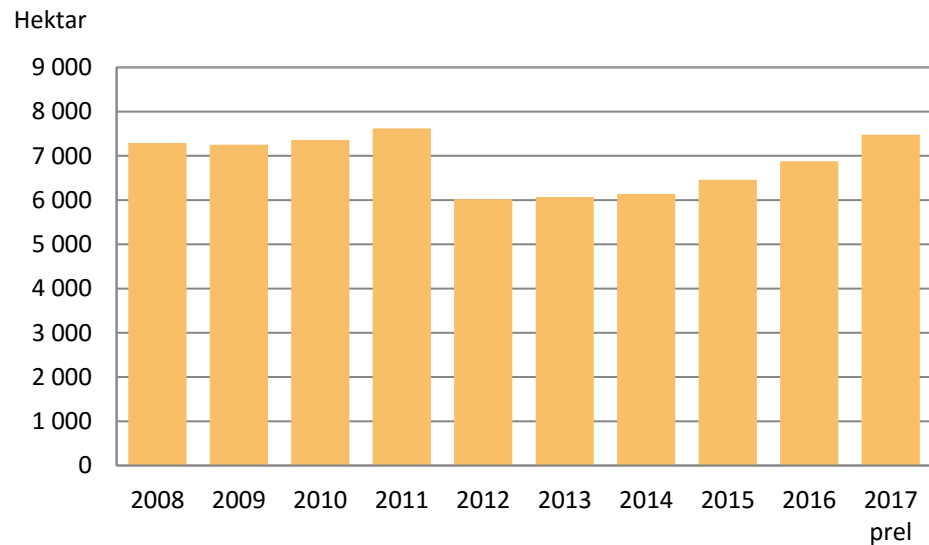
Arealen stärkelsepotatis ökade med 600 hektar

Arealen stärkelsepotatis för 2017 redovisades till 7 480 hektar. Det är en ökning med 600 hektar eller 8,7 % jämfört med 2016. I Skåne län ökade arealen med 470 hektar. I Kalmar och Blekinge län ökade arealen med 70 hektar vardera. Drygt 60 % av arealen stärkelsepotatis odlas i Skåne län, nära 30 % i Blekinge och drygt 10 % i Kalmar län.

Figur B visar att arealen potatis för stärkelse i början av den senaste tioårsperioden var omkring 7 300 hektar för att sedan minska under några år. EU-stödet för kontrakterad stärkelsepotatis upphörde vid årsskiftet 2011/2012. Odlarna utnyttjade sina andelar i större utsträckning under 2011 vilket ledde till en viss återhämtning i arealen detta år, men för åren 2012–2014 stannade den odlade arealen på omkring 6 100 hektar. Under 2015 ökade dock arealen igen och har

fortsatt öka även 2016 och 2017. Jämfört med femårsgenomsnittet är arealökningen 2017 drygt 1 000 hektar eller 15,8 %.

Figur B. Potatis för stärkelse. Arealer 2008–2017

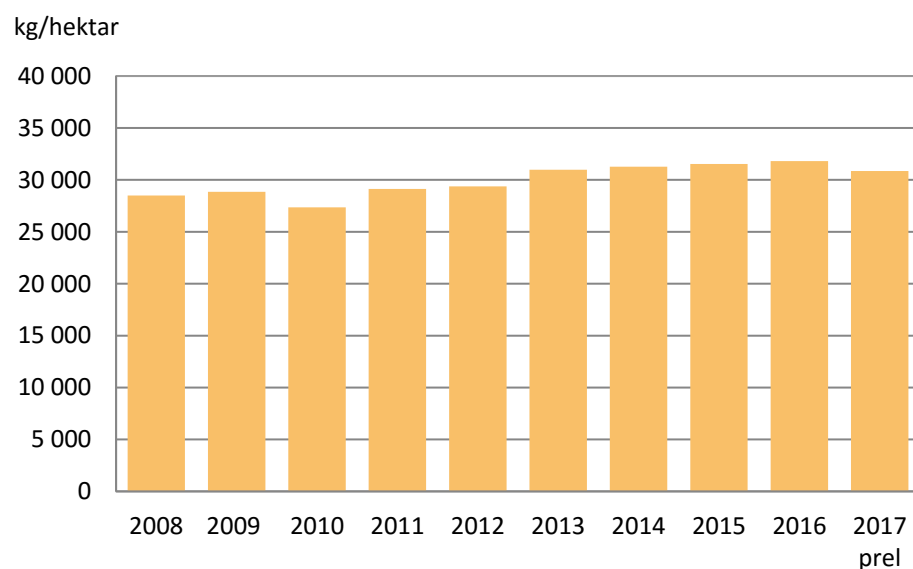

Hektarskörden av matpotatis i nivå med föregående år

Hektarskörden av matpotatis inklusive färskpotatis beräknas för år 2017 till 30 860 kilo per hektar, vilket är i nivå med föregående års slutliga skattade hektarskörd. Till matpotatis räknas förutom färskpotatis och höst- och vinterpotatis för direkt konsumtion även potatis för tillverkning av mos, chips, pommes frites med mera samt foderpotatis och utsädesodlingar av matpotatissorter.

Av figur C framgår att hektarskördarna, med undantag för år 2010 och 2017 har en ökande trend under tioårsperioden.

Figur C. Matpotatis. Hektarskördar 2008–2017

Östergötlands län har den högsta hektarskörden

Östergötlands län redovisar den högsta hektarskörden med 39 060 kilo per hektar, vilket är 3 600 kilo mer per hektar än 2016. Skåne län har en omfattande odling av färskpotatis och därmed en lägre hektarskördenivå. Hektarskörden i länet uppgår till 31 390 kilo per hektar, vilket är i nivå med 2016 år trots att den obärgade arealen är omfattande i länet. Även Hallands län har mycket obärgat

och hektarskörden är nästan 6 000 kilo per hektar lägre än i fjol och uppgår till 32 570 kilo per hektar. När hektarskörden beräknas ingår eventuell obärgad areal i skattningen. Stora obärgade arealer sänker därmed den skattade hektarskörden. Ingen beräkning av hektarskörd per skördad areal görs.

Drygt 16 % av arealen är färskpotatis

Hektarskörden för färskpotatis beräknas även separat. På riksnivå uppgår den till 20 140 kilo per hektar, vilket är på samma nivå som föregående år. Av rikets matpotatisareal var 16,1 % färskpotatisodlingar, vilket är en minskning med 1,1 procentenheter jämfört med 2016. Uppgifter om färskpotatis insamlas för färskpotatissorter, men brukaren har också möjlighet att ange skörd för ytterligare sorter skördade som färskpotatis.

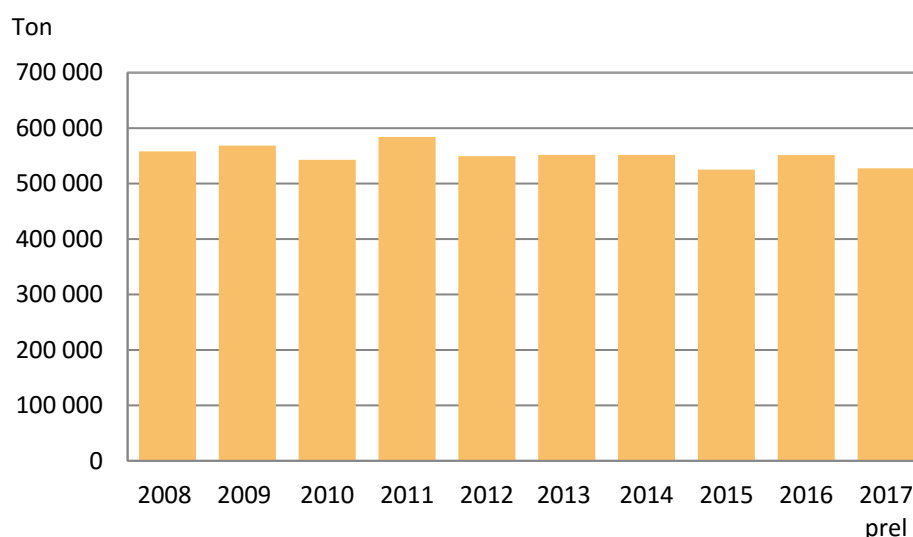
Totala matpotatisskörden i nivå med femårsgenomsnittet

Totalskörden av matpotatis beräknas för riket till 527 500 ton (se tabell 1). Det är en minskning av skörden med 24 000 ton och 4,4 % lägre än 2016 års slutliga totalskörd. Jämfört med femårsgenomsnittet är det 18 400 ton (3,4 %) lägre. Fyra län dominerar odlingen av matpotatis: Skåne, Hallands, Västra Götalands och Östergötlands län. Tillsammans står de för 77 % av landets totala matpotatisskörd.

Västerbottens län har 24 % lägre totalskörd än i fjol. Hallands och Skåne län har 15 respektive 6 % lägre totalskörd. I dessa län finns det stora obärgade arealer 2017. Östergötlands län har 21 % större totalskörd än föregående år, tack vare en ökad odlingsareal och ökad skörd per hektar. För övriga län är totalskördarna i nivå med föregående års resultat för länen.

Utvecklingen av den totala matpotatisskörden under den senaste tioårsperioden visas i figur D. Totalskördarna 2006 och 2007 var de lägsta som ditintills noterats i landet. Skörden för 2015 var på samma nivå som dessa rekordlåga totalskördar, främst beroende på en minskad odlingsareal. Under 2017 är totalskördnivån återigen på samma låga nivå.

Figur D. Matpotatis. Totalskördar 2008–2017

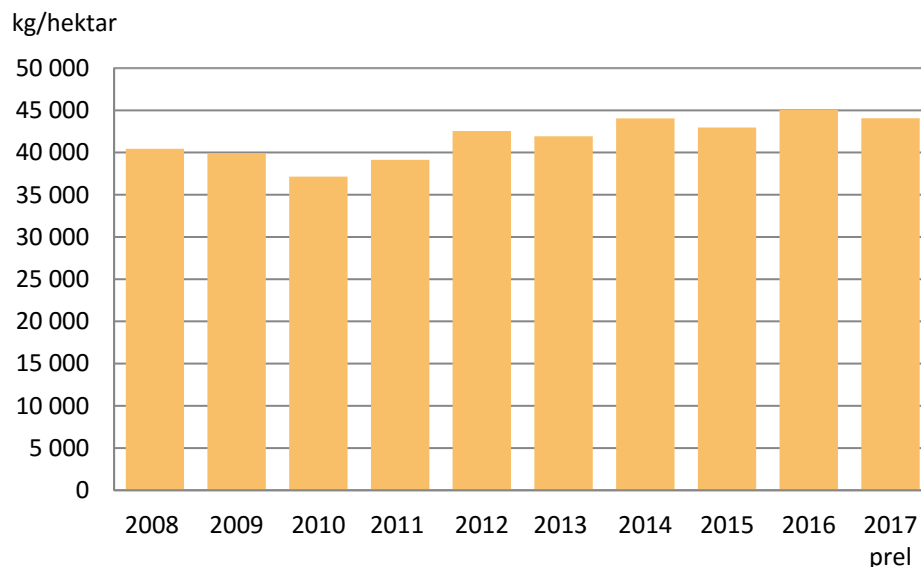

Hektarskörden av potatis för stärkelse högst i Kalmar län

Potatis för stärkelse odlas främst i Skåne, Blekinge och Kalmar län. Hektarskörden beräknas till 44 070 kilo per hektar vilket är i nivå med föregående år och med femårsgenomsnittet. Kalmar län har 10 % högre hektarskörd jämfört med i fjol. I Skåne och Blekinge län är hektarskördarna i nivå med 2016 trots att det finns det stora obärgade arealer 2017.

Av figur E framgår hektarskördarna under perioden 2008-2017. År 2017 är ett år med besvärliga odlingsbetingelser där obärgade arealer sänker hektarskördenivån.

Figur E. Potatis för stärkelse. Hektarskördar 2008–2017

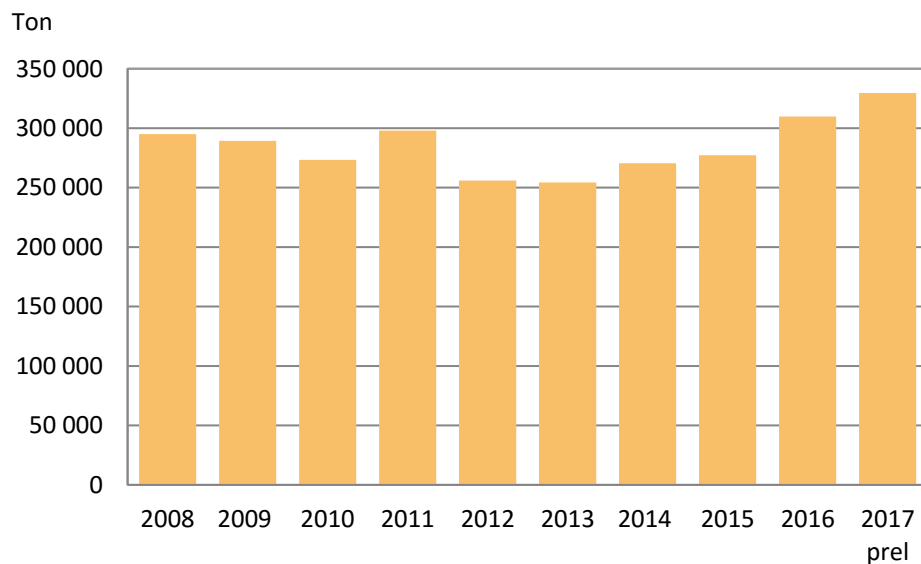

Hög totalskörd av potatis för stärkelse

Den totala skörden beräknas till 329 600 ton, vilket är 6,4 % mer än 2016 och 20,5 % högre än femårsgenomsnittet (se tabell 2). I beräkningarna av hektar- och totalskördar ingår även utsädesodlingar. Matpotatis som kan komma att levereras för användning till stärkelseproduktion ingår inte här utan redovisas som matpotatis.

En minskad areal för åren från och med 2008 har kompensats av goda hektarskördar, vilket gör att totalsköörden inte minskat i lika stor utsträckning som annars varit fallet. För 2012 och 2013 kunde inte den kraftiga arealminskningen fullt ut kompenseras med de höga hektarskördarna som redovisades för dessa år utan skörden totalt för riket minskade jämfört med tidigare år. Från 2014 skedde en återhämtning i totalskördnivåerna, som sedan ökade successivt. År 2017 uppvisas den högsta redovisade totalsköörden under tioårsperioden, se figur F.

Figur F. Potatis för stärkelse. Totalskördar 2008–2017

Stora obärgade arealer

Obärgade arealer för matpotatis beräknas för landet som helhet uppgå till 630 hektar (3,7 %), se tabell 3. Senaste året med stora obärgade arealer var 2012, som liksom i år var ett besvärligt skördeår. De största obärgade arealerna redovisas i Hallands och Skåne län med 230 respektive 160 hektar obärgade. Gotlands och Norrbottens län har 70 respektive 50 hektar obärgade. Många odlare har i år fått lämna mindre delar av fälten obärgade, men det finns också odlare som tvingats lämna stora arealer obärgade. Enskilda brukare har drabbats hårt. För potatis för stärkelse beräknas 180 hektar eller 2,3 % av arealen vara obärgad på riksnivå. De obärgade arealerna finns främst i Skåne och Blekinge län, som drabbades av regn innan skördearbetet hunnit avslutas. Statistiken över obärgade arealer är osäker eftersom förekomsten av obärgade arealer varierar kraftigt mellan olika jordbruksföretag och regioner.

Odlingsbetingelser – regn när grödorna skulle skördas

Våren var kylig och grödorna skadades av frost på en del håll. Under sommar-månaderna var det fortsatt mindre regnmängder än normalt på flertalet platser i landet, vilket i vissa fall ledde till torkskador. De regionala variationerna är stora – samtidigt som det förekommit torka som dragit ner hektarskördarna har en del lantbrukare haft ovanligt höga skördenivåer.

I september började regnväder dra in över landet och det regniga vädret fortsatte sedan under hela hösten. Skördearbetet försenades och försvårades. Potatisodlingarna drabbades av kvävningsskador på delar av fälten, med kvalitetsproblem och försämrad lagringsduglighet som följd. Regnen ledde också till obärgade arealer. Många lantbrukare har angett problem med bärigheten för maskinerna som orsak till att arealer har fått lämnats helt oskördade. På slutet har även odlingar fått lämnas på grund av att skörden blivit frostskadad.

Viltskador i jordbruksgrödor

Många lantbrukare brukar lämna spontana kommentarer när det varit särskilda omständigheter som påverkat skörderesultatet. Kommentarer om skador orsakade av vilt förekommer ofta som en förklaring till låga skördenivåer. Under 2014 samlades uppgifter om viltskadornas omfattning in från alla jordbruksföretag som var med i skördeundersökningen. Resultaten visade att i södra Sverige var det främst vildsvin som stod för skadorna i potatis, medan tranor var det djurslag som orsakade störst skada i norrlandslänens matpotatisodlingar. Det fanns även rapporter om att potatisodling endast var möjlig efter att man satt upp elstängsel omkring sin odling. Resultaten finns redovisade i Viltskador i lantbruksgrödor 2014 (JO 16 SM 1502).

Statistiken tar inte hänsyn till lagringsförluster

Den här statistiken tar inte hänsyn till lagringsförluster utan skörden beräknas för den bärgade skörden före inlagring. I potatisundersökningarna görs en korrigering av den totala hektarsköörden för bortsortering och småfallande med hjälp av standardtal för att beräkna den reducerade skördens storlek. Det är den reducerade skörden som sedan multipliceras med aktuell areal vid beräkning av den totala skörden. År med besvärliga skördeförhållanden kan leda till att bortsorteringen blir större än normalt. Detta tas ingen hänsyn till i den nu presenterade statistiken. Se utförligare redovisning i dokumentet "Kvalitetsdeklaration".

Jordbrukarna gjorde fram till och med 2015 års matpotatisundersökning en bedömning av huruvida olika kvalitetsegenskaper förekom i större utsträckning än normalt. Insamling av dessa uppgifter upphörde från och med 2016 års undersökning. Uppgifterna efterfrågades inte av användarna i sådan omfattning att det var befogat att fortsätta insamlingen. Uppgiftslämnarbördan minskade något i och med att frågorna togs bort.

Kommentarer till tabellerna

Redovisning görs för län, produktionsområden och hela riket. I tabellerna redovisas antal företag som varit underlag för beräkningarna, bärgad skörd per hektar, medelfel för hektarskörd, grödareal, totalskörd samt medelfel för totalskörden. Förekomst av obärgade arealer gör att hektarskörd och totalskörd blir lägre för den aktuella grödan. Slutliga resultat för riket för de närmast föregående åren redovisas också som jämförelse.

För att undvika redovisning av alltför osäkra resultat krävs att redovisad hektarskörd för länet grundar sig på uppgifter från minst 20 jordbruksföretag. Vid färre antal företag ersätts skördeuppgiften i tabellen med två prickar (..). När inga observationer finns att redovisa markeras detta med ett streck (-).

Vid den preliminära beräkningen av totalskörd används slutliga grödarealer från Jordbruksverkets statistiska meddelande om jordbruksmarkens användning 2017 (JO 10 SM 1703).

Tabeller

Teckenförklaring

Explanation of symbols

–	Noll	Zero
..	Uppgift inte tillgänglig eller för osäker för att anges	Data not available or too unreliable to be presented
.	Uppgift kan inte förekomma	Not applicable

1. Matpotatis. Preliminära resultat 2017

Hektarskörd, areal och totalskörd

1. Table potatoes. Preliminary results 2017
Yield per hectare, crop area and total production

Område	Antal under- sökta före- tag ¹⁾	Hektar- skörd tot., kg/ha	Hektar- skörd red., kg/ha ²⁾	Medel- fel, %	Areal, hektar	Total skörd, ton ²⁾	Medel- fel, %
Län							
Stockholms	1	80
Uppsala	8	170
Södermanlands	2	60
Östergötlands	34	43 050	39 060	2,4	1 810	70 800	2,4
Jönköpings	7	100
Kronobergs	6	60
Kalmar	13	450
Gotlands	27	33 680	30 880	5,2	920	28 300	5,2
Blekinge	4	90
Skåne	157	33 590	31 390	1,8	6 450	202 600	1,8
Hallands	46	35 110	32 570	4,5	1 980	64 500	4,5
Västra Götalands	60	36 370	33 000	2,6	2 130	70 300	2,6
Värmlands	20	27 730	24 670	6,0	300	7 400	6,0
Örebro	20	37 740	33 630	2,0	480	16 000	2,0
Västmanlands	1	30
Dalarnas	36	32 610	28 490	1,2	810	23 000	1,2
Gävleborgs	11	190
Västernorrlands	17	160
Jämtlands	13	120
Västerbottens	23	22 520	17 890	5,4	250	4 500	5,4
Norrbottnens	20	20 130	16 000	5,5	450	7 200	5,5
Produktionsområden							
Götalands södra slättbygder	118	34 620	32 220	2,6	4 820	155 400	2,6
Götalands mellanbygder	120	33 260	30 980	1,9	4 650	144 200	1,9
Götalands norra slättbygder	75	40 440	36 690	1,6	3 540	129 900	1,6
Svealands slättbygder	40	31 180	27 740	4,6	930	25 700	4,6
Götalands skogsbygder	37	32 350	29 370	6,3	840	24 600	6,3
Mell. Sveriges skogsbygder	35	30 620	27 170	0,9	680	18 400	0,9
Nedre Norrland	57	26 560	23 140	3,0	920	21 200	3,0
Övre Norrland	44	20 990	16 680	3,9	710	11 900	3,9
Hela riket ³⁾							
2017	526	33 780	30 860	1,1	17 090	527 500	1,1
2016	563	34 770	31 810	0,8	17 330	551 500	0,8
2015	689	34 430	31 530	0,7	16 650	525 200	0,7
2014	746	34 160	31 270	0,6	17 640	551 600	0,6
2013	765	33 860	30 980	0,6	17 810	551 700	0,6
2012	810	32 010	29 370	0,9	18 710	549 400	0,9
Genomsnitt 2012–2016	.	33 850	30 990	0,3	17 630	545 900	0,3

1) Antal jordbruksföretag som ingår i beräkningarna. Där antalet understiger 20 utelämnas resultaten (..).

2) Reducerad för små (<35 mm), rötskadade eller grönfärgade knölar.

3) För åren 2012–2016 redovisas de slutliga resultaten.

2. Potatis för stärkelse. Preliminära resultat 2017 Hektarskörd, areal och totalskörd

2. Potatoes for processing of starch. Preliminary results 2017
Yield per hectare, crop area and total production

Område	Antal undersökta företag ¹⁾	Hektarskörd tot., kg/ha	Hektarskörd red., kg/ha ²⁾	Medelfel, %	Areal, hektar	Totalskörd, ton ²⁾	Medelfel, %
Län							
Kalmar	22	48 040	47 850	2,2	800	38 300	2,2
Blekinge	40	42 920	42 750	6,0	2 010	85 800	6,0
Skåne	101	44 200	44 030	1,2	4 550	200 300	1,2
Övriga	3	120
Produktionsområden							
Götalands södra slättbygder	23	46 110	45 920	2,0	700	32 100	2,0
Götalands mellanbygder	131	44 000	43 820	2,0	6 300	276 300	2,0
Götalands norra slättbygder	2	80
Svealands slättbygder	-	-	-	-	-	-	-
Götalands skogsbygder	10	390
Mell. Sveriges skogsbygder	-	-	-	-	-	-	-
Nedre Norrland	-	-	-	-	-	-	-
Övre Norrland	-	-	-	-	-	-	-
Hela riket ³⁾							
2017	166	44 250	44 070	1,7	7 480	329 600	1,7
2016	174	45 240	45 060	0,6	6 880	309 800	0,6
2015	161	43 130	42 960	1,0	6 460	277 300	1,0
2014	167	44 210	44 040	1,0	6 140	270 500	1,0
2013	169	42 100	41 930	1,2	6 070	254 400	1,2
2012	168	42 710	42 540	0,8	6 020	256 000	0,8
Genomsnitt 2012–2016	.	43 480	43 310	0,4	6 310	273 600	0,4

1) Antal jordbruksföretag som ingår i beräkningarna. Där antalet understiger 20 utelämnas resultaten (..).

2) Reducerad för rötskadade knölar.

3) För åren 2012–2016 redovisas de slutliga resultaten.

3. Potatis. Obärgad areal. Preliminära resultat 2017 Procent och hektar av grödarealen

3. Potatoes. Area not harvested. Preliminary results 2017
Per cent and hectares of the cultivated area

Område	Matpotatis				Potatis för stärkelse			
	Obärgad areal				Obärgad areal			
	Procent	Medel- fel, pro- centen- heter	Hektar	Medel- fel, pro- cent	Procent	Medel- fel, pro- centen- heter	Hektar	Medel- fel, pro- cent
Län								
Stockholms	-	-	-	-
Uppsala	-	-	-	-
Södermanlands	-	-	-	-
Östergötlands	0,8	0,3	10	36,8	-	-	-	-
Jönköpings	-	-	-	-
Kronobergs
Kalmar	0,1	0,0	0	35,6
Gotlands	7,3	3,2	70	43,8	-	-	-	-
Blekinge	1,6	0,3	30	17,1
Skåne	2,4	0,2	160	10,0	3,3	0,3	150	9,6
Hallands	11,7	1,5	230	12,7
Västra Götalands	1,1	0,3	20	31,3
Värmlands	4,0	0,7	10	17,3	-	-	-	-
Örebro	0,0	0,0	0	78,9	-	-	-	-
Västmanlands	-	-	-	-
Dalarnas	1,3	0,3	10	23,7	-	-	-	-
Gävleborgs	-	-	-	-
Västernorrlands	-	-	-	-
Jämtlands	-	-	-	-
Västerbottens	2,8	1,0	10	35,6	-	-	-	-
Norrbottnens	10,6	1,3	50	11,9	-	-	-	-
Produktionsområden								
Götalands södra slättbygder	6,5	0,6	320	8,9	0,5	0,2	0	39,3
Götalands mellanbygder	3,0	0,7	140	24,0	2,7	0,2	170	8,7
Götalands norra slättbygder	0,7	0,2	30	23,5
Svealands slättbygder	3,4	0,5	30	15,1	-	-	-	-
Götalands skogsbygder	2,7	1,0	20	39,4
Mell. Sveriges skogsbygder	2,2	0,5	20	21,5	-	-	-	-
Nedre Norrland	2,9	0,3	30	10,0	-	-	-	-
Övre Norrland	7,8	0,9	60	12,2	-	-	-	-
Hela riket ¹⁾								
2017	3,7	0,3	630	7,1	2,3	0,2	180	8,8
2016	0,8	0,1	140	11,6	0,3	0,0	20	10,3
2015	1,1	.	190	34,4	0,1	.	10	71,8
2014	1,3	.	230	10,5	0,6	.	40	15,1
2013	0,6	.	100	14,2	0,0	.	0	79,3
2012	4,0	.	750	7,4	0,3	.	20	9,9

Anm. Där antalet företag i bearbetningen understiger 20 utelämnas resultaten (..).

1) För åren 2012–2016 redovisas de slutliga resultaten.

Fakta om statistiken

Sedan lång tid tillbaka har årliga uppskattningar av skördar inom jordbruket i Sverige redovisats. Skördeuppskattningar enligt den så kallade objektiva metoden infördes i början av 1960-talet, genomfördes av SCB och utformades då främst för skördeeskadeskyddets behov av statistik som beräkningsunderlag. Därigenom uppfylldes i huvudsak även andra behov av skördestatistik. Det statliga skördeeskadeskyddet upphörde efter 1987 års skörd då ansvaret övertogs av Lantbrukarnas Riksförbund (LRF). När även detta skydd avvecklades 1995 åtog sig staten ett övergripande ansvar för skördeeskador av naturkatastrofkaraktär.

Under andra hälften av 1990-talet förändrades undersökningsmetoderna och den så kallade objektiva metoden med provtagningar i fält upphörde. För potatis baseras skördestatistiken från och med 1999 på insamling av uppgifter från jordbrukarna.

Undersökningen om skörd av potatis ingår i Sveriges officiella statistik. Denna statistik är till stor del EU-reglerad, eftersom vissa uppgifter om skördar för olika grödor ska redovisas till EU enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 543/2009 av den 18 juni 2009 om skördestatistik samt kommissionens delegerade förordning 2015/1557 av den 13 juli 2015 om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 543/2009 om skördestatistik.

Detta omfattar statistiken

Definitioner och förklaringar

Den population som den preliminära skördestatistiken ska belysa, utgörs av jordbruksföretag med odling av matpotatis respektive potatis för stärkelse under 2017.

Skördestatistiken baseras på urvalsundersökningar med jordbruksföretag som undersökningsenheter. Med jordbruksföretag avses en inom jordbruk, husdjurskötsel eller trädgårdsodling bedriven verksamhet under en och samma driftsledning.

Skörd av potatis redovisas dels för matpotatis och dels för potatis för stärkelse. Till matpotatisen räknas förutom färskpotatis och höst- och vinterpotatis för direkt konsumtion även industripotatis för tillverkning av till exempel mos, chips, pommes frites och för leverans till skalerier samt foderpotatis och utsädesodlingar av matpotatissorter. I potatis för stärkelse ingår även utsädesodlingar.

Uppgifter redovisas för grödorna matpotatis respektive potatis för stärkelse.

För riket totalt redovisas i detta statistiska meddelande följande storheter:

- hektarskörd (kilo per hektar)
- odlad areal (hektar)
- totalskörd (ton).

Dessutom redovisas:

- hektarskörd av färskpotatis (kilo per hektar)
- odlad andel färskpotatis av den totala matpotatisarealen (%).
- obärgad areal (hektar och procent).

Den totala hektarskörden, som är en bruttoskörd, tas fram som kvoten mellan den skattade totalskörden (brutto) och den skattade arealen i redovisningsgruppen.

Den reducerade hektarskörden erhålls därefter genom att korrigera den totala hektarskörden för bortsortering och småfallande med hjälp av standardtal. Stan-

ardtalen baseras på uppgifter från 1987–1998 års objektiva skördeuppskattningar på produktionsområdesnivå och för riket. För matpotatis beräknades standardtalet för bortsortering av småfallande, gröna och rötskadade knölar på riksnivå till 9,5 %. För potatis för stärkelse, där endast rötskadade knölar bortsorteras, beräknades standardtalet till 0,4 %. För färskpotatis görs ingen korrigering för bortsortering.

När hektarskördarna beräknas ingår eventuell obärgad areal och osatta vändtegar i skattningen. Stora obärgade arealer sänker den skattade hektarskörd. Ingen beräkning av hektarskörd per skördad areal görs.

Totalskörd (netto), som är den redovisade, beräknas sedan genom att den reducerade hektarskörd multipliceras med de aktuella arealuppgifterna.

Så görs statistiken

Skördeskattningarna av potatis 2017 baseras på uppgifter från ett urval av odlare. I de preliminära skördeskattningarna har uppgifter från 526 av 714 utvalda matpotatisodlare respektive uppgifter från 166 av 208 utvalda odlare av stärkelsepotatis ingått i beräkningarna.

Urvalet drogs bland de jordbruksföretag som år 2017 brukade mer än 5,0 hektar åkermark. Här ingår både ekologiskt och konventionellt odlade arealer.

Datainsamlingen sker genom att jordbrukarna lämnar sina skördeuppgifter på en särskild internetsida eller genom telefonintervjuer utförda av SCB:s intervjuare. Från varje jordbruksföretag insamlas information om total bärgad kvantitet eller företagets hektarskörd.

På basis av skattad hektarskörd och aktuell grödareal beräknas total skörd. Vid den preliminära beräkningen av totalskörd används slutliga grödarealer från Jordbruksverkets statistiska meddelande om jordbruksmarkens användning 2017 (JO 10 SM 1703).

Statistikens tillförlitlighet

I denna undersökning kan urvalsfel, täckningsfel, mätfel, bortfallsfel och bearbetningsfel förekomma. Av dessa fel torde i första hand urvalsfelen men till viss del även mätfelen påverka tillförlitligheten i statistiken. Tillförlitligheten redovisas kvantitativt genom precisionen (relativa medelfelet) i skattningarna, vilket främst avspeglar urvalsfel och andra slumpmässiga fel, däremot inte systematiska fel såsom exempelvis systematiska mätfel.

Medelfel

Med hjälp av medelfelet kan ett konfidensintervall beräknas på följande sätt. För en skattad hektarskörd för potatis på 30 000 kg/ha och ett medelfel på 1,0 % (det vill säga 300 kg/ha) kan man med liten felrisk (5 %) säga att intervallet $30\,000 \pm 2 \times 300$ (det vill säga 29 400–30 600 kg/ha) omfattar den verkliga hektarskörd.

Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd betraktas i detta sammanhang som totalregister för grödarealer, vilket innebär att de procentuella medelfelen för hektar- och totalskörd blir identiska.

Bortfall

Bortfallet av jordbruksföretag blev för matpotatis 11,5 % (82 företag) och för potatis för stärkelse 13,3 % (25 företag). Bortfallet bedöms inte leda till några systematiska fel av betydelse.

Övertäckning och undertäckning

Mellan tidpunkten för urvalsramens upprättande och undersökningstillfället sker förändringar i företagsbeståndet. Nystartade företag utgör undertäckning och företag som upphört utgör övertäckning. Från och med 2001 års undersökning används årets aktuella uppgifter om jordbruksföretagens arealer som underlag för urvalet. Detta medför att undertäckningen minskats till en marginell nivå. Övertäckningen beräknas i den preliminära statistiken till 14,8 % (106 företag) för matpotatis och 9,0 % (17 företag) för stärkelsepotatis. I övertäckningen inkluderas företag som visar sig ha potatisodlingen utarrenderad, vilket just för matpotatis är tämligen vanligt.

Mätning

Många jordbrukare uppger att det är svårt att lämna säkra uppgifter i de fall grödan ännu inte sålts eller skickats vid intervju tillfället. Uppgiftslämnarfel och eventuella intervjuareffekter kan inte kvantifieras.

Bearbetning

De inkomna uppgifterna granskas. I samband med detta görs manuella och maskinella kontroller. Särskild granskning görs till exempel när låga respektive höga hektarskördar redovisats. I vissa fall kan uppgifterna rättas med hjälp av kommentarer som lämnats på blanketterna. Vid behov tas förnyad kontakt med uppgiftslämnarna. Säkerheten i bearbetningsprocessen bedöms vara god.

Bra att veta

Jämförbarhet

Insamlingsmetoden för potatisstatistiken förändrades 1999, varför statistikuppgifterna efter förändringen inte är helt jämförbara med uppgifterna dessförinnan. Detta beskrivs närmare i dokumentet "Kvalitetsdeklaration".

Jämförbarheten med motsvarande statistik för andra EU-länder bedöms vara god. Skördestatistik översänds varje år till EU:s statistikkontor Eurostat och publiceras tillsammans med motsvarande statistik för andra EU-länder i Eurostats databas (Database – Eurostat).

Tidsserier med den slutliga skördestatistiken finns tillgängliga i Jordbruksverkets statistikdatabas (www.jordbruksverket.se) och i SCB:s statistikdatabas (www.scb.se).

Annan statistik

Skördeuppgifter för ekologiskt odlad areal har samlats in sedan år 2003. Resultaten för 2016 har redovisats i Statistiska meddelanden JO 14 SM 1701.

Med skördestatistiken för en lång följd av år som underlag beräknar SCB normskördar. Med normskördar menas den skörd som kan förväntas under normala väderbetingelser. Resultaten redovisas i juni varje år i Statistiska meddelanden, senast JO 15 SM 1701. Redovisning sker för skördeområden, län, produktionsområden och riket.

Elektronisk publicering

Detta statistiska meddelande finns åtkomligt på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se under Ta del av statistiken och på SCB:s webbplats www.scb.se under Jord- och skogsbruk, fiske. De som önskar erhålla Statistiska meddelanden med jordbruksstatistik i pdf-format per e-post i samband med publiceringen, kan anmäla det till statistik@jordbruksverket.se.

Kvalitetsdeklaration

Mer information om statistiken och dess kvalitet ges i "Kvalitetsdeklaration Skörd av potatis 2017". Detta dokument finns tillgängligt på Jordbruksverkets och SCB:s webbplatser.

In English

Summary

Production of potatoes in 2017, preliminary results

This report provides the preliminary results of 2017 for the yield per hectare and total production of potatoes. The results are presented for counties, production areas and for the whole country.

The results are presented for table potatoes and potatoes for processing of starch. For the whole country, the yield per hectare for table potatoes is estimated at 30 900 kilos and the total production is estimated at 528 000 tonnes. The corresponding figures for potatoes for processing of starch are 44 100 kilos and 330 000 tonnes, respectively.

The tables show the number of observations, the total and reduced yields per hectare in kilos and total production in metric tonnes. Relative standard errors are given for the yield per hectare and total production. Unharvested areas are shown in a separate table. As for the reduced yield, the yield per hectare is reduced for small, blighted and green potatoes etc. for table potatoes. The reduction for potatoes for processing of starch is made only for blighted potatoes. These reductions are made with standard values.

When calculating the yields, unharvested area is taken into account, which lowers the yield per hectare and owing to that also lowers the estimated production. The unharvested area varies between years depending on the conditions during the growing season. The calculation of total production is based on the reduced yields and area statistics that were calculated from final data on usage of agricultural land in 2017. These area data are based on figures from the administrative database for agricultural subsidies.

Since 2006, the farmers can use Internet for data delivery to Statistics Sweden, but the data collection is still mainly undertaken through telephone interviews with the farmers. The results for 2017 were based on a survey with a sample of 714 holdings for table potatoes and a sample of 208 holdings for potatoes for processing of starch.

List of tables

Explanation of symbols	9
1. Table potatoes. Preliminary results 2017	10
2. Potatoes for processing of starch. Preliminary results 2017	11
3. Potatoes. Area not harvested. Preliminary results 2017	12

List of terms

Antal företag	Number of holdings
Areal	Area
Färskpotatis	New potatoes
Hektarskörd	Yield per hectare
Hela riket	The whole country
Län	County
Matpotatis	Table potatoes
Medelfel	Standard error
Obärgad areal	Area not harvested
Potatis för stärkelse	Potatoes for processing of starch
Produktionsområde	Production area
Rötskadade	Blighted tubers
Småfallande	Small tubers
Standardtal	Standard value
Total skörd	Total production